

Громадська Думка

ПЕРЕДПЛАТА:

(Ціна 1. прим. в таборі 3 ф.)
" " поза таб. 4 ф.)
На місяць в таборі . . . 25 ф.
" " поза таб. 30 ф.
На 3 місяці в таборі . . . 75 ф.
" " поза таб. 90 ф.)

ЧАСОПИСЬ ПОЛОНЕНИХ УКРАЇНЦІВ у ВЕДЛЯРІ.

ВИХОДИТЬ ЩО ЧЕТВЕРГА Й ЩО НЕДІЛІ.

Видав „Видавниче Товариство імені В. Грінченка“.

АДРЕСА:

Ukrainischer
Unterrichts-Ausschuss
Lagerzeitung
— in Wetzlar. —

Ч. 43. (90).

Четвер, 28. червня 1917.

Рік III.

Боротьба за автономію України.

В попередньому числі „Громадської Думки“ (ч. 89) подали ми вістку зі Штокгольму, що російське правительство порішило відкинути домагання Українців про автономію України та передало рішення цього питання будучим всеросійським Установчим Зборам.

З усього поступовання тимчасового правительства видно, що воно було солодке на слова для Українців, а як прийшло до діла—воно проявляє централістичні стремління, як і давня царська Росія, супроти поневолених народів. Фінляндський генерал-губернатор загрозив Фінляндцям гарматами, якби вони захотіли відірвати ся від Росії. Міністер Керенський сказав на повільній зборі Ради робочих і салдатів, які тепер відбувають ся в Петрограді, що тимчасове правительство не може займатися справою Фінляндії й України, бо це є справа Установчих Зборів всієї Росії. Та зі становища, яке займає російська преса враз із правительством, не можна сподіватися прихильного рішення автономії навіть на Установчих Зборах, в якій будуть мати перевагу партії з напрямком централістичним.

Найяркішою проявою централістичних намірів нової Росії є поведення міністра Керенського супроти творення української армії на Україні з волі народу. Звістка справа, що російська армія в повнім безладі, кілька мільонів салдатів втекло з фронту, а про офензиву, яку ухвалила повна Рада салдатів і робочих, смішно говорити. Треба йти на стрічу домаганням народів, щоби їх одушевити до реорганізації армії. Серед українського народу виринає нова сила, яка хоче творити власне військо; утворив ся окремих полк ім. Хмельницького, творять ся полки добровольців на Лівобережжі, які дозволені під натиском населення, а тимчасове правительство з Керенським на чолі сіми силами старається цей рух здержати!

Українському полкові ім. Хмельницького не хотіла Рада салдатів і робочих дозволити виступити з національними прапорами. Бувший міністер

війни Гучков, прибувши до Києва, застав готові три бригади українського війська й мусів їх признати основою будучої української армії. Новий міністер війни Керенський, прибувши до Києва, дозволив на утворення полків з добровольців тільки з трьох лівобережних губерній, а як приїхав на фронт і спізнав явну ворожнечу між Українцями й Великоросами серед війська—тоді дозволив виділити неспокойних Українців у три армейські корпуси. Тимчасом зіхав ся військовий конгрес України в Києві, аложений із представників мільонової армії, і зажадав націоналізації усього українського війська в окремих корпусах, аложених із самих Українців, а вибрав генеральний штаб і депутацію до Петрограду.

Рада робочих і салдатів домагала ся від цього конгресу, щоби рішення окремого українського війська передати повній Раді салдатів і робочих, що має зібратися дня 14 червня н. ст. в Петрограді. Та це не помогло: генеральний штаб української армії зажадав від правительства негайного виділення всіх Українців в окрему армію і націоналізації всієї чорноморської та частини балтійської фльоти. Що відповіло на це правительство—не знаємо.

Але ся відповідь була недовольною, тому Українці скликали наново другий конгрес української армії до Києва. Та тут виступив міністер Керенський явно проти цього конгресу і заборонив отвертим наказом.

На цей наказ він дістав, як доносять із Штокгольму часописі—безчисленні, деякі в дуже гострім тоні, листовні й телеграфічні протести українських салдатів. Офіцери Українці заявили однозгідно відбутися конгресу мико наказу міністра війни Керенського.

І дійсно, саме тепер відкрив ся цей конгрес українського війська під охороною першого українського полку імені Хмельницького. На конгрес явило ся 2000 учасників. На порядку деннім стоїть здійснення рішення автономії України. Український вико-

навчий комітет Центральної Української Ради узнав заборону міністра Керенського проти законною (на підставі основних законів вільности зборів, виданих тимчасовим правительством 16 березня 1917 р.) і аложив російському правительству заяву недовіри та закликав українські відділи не йти на фронт, хоч главнокомандуючий полуднево-західного фронту видав наказ українським полкам негайно явити ся на фронт.

Зі Штокгольму доносять „Афтонбладет“, що положення на Україні що раз більше загострюється ся. Після „Рускої Волі“ відбуло ся в день отворення забороненого українського військового конгресу в Києві кілька масових зібрань і демонстрацій, в яких брав участь український полк ім. Хмельницького. В бесідах на цих зібраннях говорено про самостійність і боротьбу проти Москалів. Закликувано українські війська присягнути, що вони не підуть на фронт, поки не буде розв'язане вдовольно для Українців питання про автономію України. В Умані утворив ся окремих український полк козаків, установу якого відсвятковано торжественним богослуженням.

Так раз зрушений зі сну український народ творить стихій-

ною силою окреме військо для охорони своїх прав на Україні. Правительство централістичної Росії хоче цей рух здержати всіма силами. Та український народ знає добре, що автономія України без власного війська—це вилами на воді писаний закон. Тепер поки в Росії ще ні ладу, ні поваги за тимчасовим правительством—воно викрутнями відволікає справу автономії, а що буде, як Росія заведе якийсь лад і найде силу подавити автономічні стремління всіх поневолених народів?!

Українці знають зі своєї історії, що Москва понівечила самоуправу України і наші предки—козакі говорили дохване до них прислів'я про російську свободу: Сказав Москаль право, тай обречав бравой

І тут устами проф. Грушевського сказала Україна своє слово: Повороту нема! Або Росія дасть добровільно повну національно-територіальну автономію Україні, або наступить цілковите відірвання України від Росії, коли правительство буде поступати не щиро і буде ховати свої централістичні наміри під візантійські, солодкі слова викрутнів.

II.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ.

Український військовий з'їзд на північній фронті.

Петроградська телеграф. агенція повідомляє з Риги: Закінчив ся перший з'їзд Українців армії північного фронту, на котрий прибуло більше ніж 500 делегатів. З'їзд відідали головкомандуючий арміями північного фронту генерал Драгоміров, командант армії генерал Радко Дмитрів, й ім уладжено овацію. Головнокомандуючий арміями північного фронту генерал Драгоміров в теплих словах привітав з'їзд і побажав організації плодотворної праці на славу рідній Україні.

З'їзд прийняв такі ухвали: 1) об'єднання всіх Українців без ріжниць політичних партій; 2) добивати ся національної територіальної автономії України; 3) вияснити загальне число Українців у армії і 4) приготувати населення до виборів до Установчих Зборів.

Панахида по Іванові Франкові у Києві.

„Кієвская Мисль“ з 23. мая н. ст. доносить, що попереднього дня о 3-ій год. пополунаї в костьолі св. Александра гр.-кат. митрополіт граф Шептицький відправив панахиду по українським поеті й громадянським діячеві Іванові Франкові. На панахиді були присутні українські громадянські діячі, представники ріжних українських організацій, збігці Галичини гр.-католики, а також приятелі й почитателі Покійного. Пошанувати пам'ять поета зібрало ся багато публіки й цілий костьол був переповнений тими, що прийшли помолити ся.

За українізацію церковної школи на Україні.

„Реч“ з 29. мая н. ст. приносить грубий письмом вістку, що в Синод прийшли просьби українських епархій анадіалізувати церковну нижчу й середню школу.

3 РОСІЙСЬКОГО ЖИТТЯ.

Рішення нової Ради салдатів і робочих.

З Петрограду доносять: Зібрання рад робочих і салдатів з цілої Росії прийняло 543 голосами проти 126 слідує рішення:

1) З огляду на те, що в теперішнім положенні сполука всієї влади в руках буржуазії була би смертельним ударом для справи революції, а з другого боку переїсненне всієї влади на ради робочих і салдатів ослабило би значно революційні сили,—зібрання признає слушним створення зєднаного правительства.

2) Зібрання признає заяви соціалістичних міністрів вдоволяючими для загальної політики правительства і затверджує їх.

3) Зібрання домагаєть ся від тимчасового правительства здійснити свою політичну програму в повній силі та особливо стреміти до загального мира без здобутків земель та відшкодовань, на основі права народів самим собі будувати політичну будучину; далі поборювати труднощі в грошевім і народнім господарстві, цілою силою виступити проти всіх проб протиреволюції; як найскоріше предложити земельний і робітничий закон, сповнити домагання робітничих клас, установити порядок в місцевих управах і увести самоуправу в громадах та містах там, де вона ще не введена.

4) Зібрання домагаєть ся як найскорішого скликання Установчих Зборів і 5) за для щасливого переведення наміченої програми—негайної установи органу цілої організованої російської демократії, який буде мати представників селянства, та перед яким соціалістичні міністри будуть відповідальні за свою зовнішню і внутрішню політику.

Домагання розв'язання Думи.

Петроградська телеграфічна агенція доносить: Конгрес усіх представників салдатів та робочих обговорював питання розв'язання Думи і Госуд. Совіту. По довгій дискусії прийняв конгрес предложену мінімалістами резолюцію, що рішаєть ся розв'язання Думи і Совіту, мандати послів до Думи признаєть ся неважними і зносять ся кредити для удержання цих інституцій (Думи й Совіту).

Нова російська офензива й її вигляд.

Штокгольмська часопись „Гандельблат“ доносить, що Рада робочих і салдатів та правительство на спільній нараді дня 21. червня порішили підняти наново офензиву. Та „Daily Mail“ доносить з Петрограду: Велика більшість бесідників на конгресі рад робочих і салдатів заявило ся проти нової наступної офензиви.

Голяндська часопись пише 22. червня: Вигляди на російську офензиву стають щораз менчі. Тепер штрайкує увесь залізничий персонал на лінії Москва-Петроград, себто на головній артерії Росії. Щораз гірші звідомлення приходять про відносини на селах, де селяне загорнули право на землю, що належала панам, через що сільське господарство ослабло.

Фінляндія—республікою.

З Копенгагена доносять: Конгрес фінляндської соціалдемократії прийняв революцію, якою домагаєть ся відрвання Фінляндії від Росії й утворення самостійної фінляндської республіки.

Козаки за продовженням війни.

Петроградська телеграф. агенція доносить: На загальнім конгресі представників козацького війська заявили ся представники сибірських і донських (московських) козаків проти окремого мира і за потребу офензиви в цілковитій єдності з союзниками.

Мирова програма Ради робочих і салдатів.

Штокгольмському кореспондентові угорської часописі „Віліт“ сказав представник Ради робочих і салдатів, що вона буде усувати безпощадно всяку перепону мира. Задля Ельзасу-Льотарингії не буде Росія далі бороти ся. Рада салдатів і робочих поставить питання вини за ведення війни і поширять програму мира на чисто міжнародній основі. Якби яка партія не підпираєла цього рішення що до мира, то виступить енергічно проти неї. На конференцію в Штокгольмі прийдуть Росіяне перед 28. червня. Кожда національна група Росії буде мати своїх представників (значить і Українці. Ред.). Що до заграничної політики Рада салдатів і робочих авсім має ясну дорогу. Вона противна тайній дипломатії, і становить найкращу підпору для відновлення мира.

Всі партії, за вайком Плеханівців, на Раді робочих і салдатів стоять за миром.

Трудности правління в Росії.

Зі Штокгольму доносять: Саме в день, як Рада робочих і салдатів на конгресі 543 голосами проти 126 згодила ся на теперішню загальну політику правительства, аложив адмірал чорноморської флотії Кольчак свою власть, змушений матросами цієї флотії. А Кольчак був стовпом, що піддержував теперішнє тимчасове правительство! Того самого дня заявили понад 100.000 петроградських робітників із виборської дільниці, яка є центром петроградської індустрії (промислу), йти проти правительства зоруженою силою. Севастопольські матроси на півдні та петроградські робітники на півночі ставлять ся проти правительства. Внутрішнє положення Росії не поправилось через те, що партійний конгрес соціал-демократії у Фінляндії зажадав відділення Фінляндії від Росії й утворення незалежної фінляндської республіки. Далі український виконавчий комітет признав заборону військового українського конгресу протизаконною й уділив російському правительству заяву недовіра та закликав українське військо не йти на фронт. Праве крило ради робочих з Церетелі на чолі схилиєть ся до буржуазійного тимчасового правительства, тому рада робочих мо-

же втратити свій вплив на загальні широкі мас, ворожих дальшому веденню війни.

Республіка Царицина.

Збори салдатів у Царицині, які проголосили незалежну республіку, аложені з 3000 салдатів, наложили на ново контрибуцію (кару оплатою) в 1½ мільона рублів, та відняли оружжя у всіх офіцерів, яке дозволено носити тільки салдацькому комітетові.

Виборче право на Установчі Збори.

Російські часописи оголошують перший начерк для виборчого права на Установчі Збори. Проект признає загально, безпосереднє, рівней тайне право голосовання. Управнені всі російські горожане без ріжницї пола в віці найменше двадцять літ. Може бути вибраний кождої занесений у списки виборців з цілої держави. Від виборчого права є відсунені найвищі представники адміністраційної влади кождої губернії, області або города враз зі своїми помічниками, й крім цього—належні до мільції, монахи, хорі умово, вкінці—покарані судом за злочинство.

Списки кандидатів мусять бути підписані найменше 100 виборцями, найпізніше до 14 днів перед виборами. Вибори самі мають відбути ся в цілій Росії, оскільки це можливо, в один день. Що до участі салдатів у виборах—ще не порішено.

Число всіх послів має вносити 800; так, що один посол припадає на 200.000 мешканців. Кожда провінція буде вибрати в своїм окрузі виборчим найменше 5 послів. Петроград і Москва мають становити окремі округи. Тимчасове правительство порішало остаточно, що петроградський Народний Дім має бути місцем зібрання і доручило архітекторам перевести перебудову його для цієї цілі.

Ленін про мир і поневолені народи.

Після „Коррієра делья Сера“ діяльність групи Леніна кріпшав з кождим днем. Так він тепер поширює відову, видану в російській і німецькій мові до всіх робітників, заключити негайно мир за всяку ціну. Відову підписала редакція „Правди“.

Із Штокгольму доносять: На Раді салдатів і робочих заатакував Ленін правительство за неприхильне становище проти самостійницьких стремлінь Фінляндії і України. Йому відповів Керенський, що тимчасове правительство не має власти порішувати незалежність поодиноких частей краю.

Заповідь нової бурі в Росії.

Штокгольмський „Дагблядер“ подає дня 17. червня таку розмову з одним Шведом, який був у Росії: Росія стоїть безумовно перед другою, ще більшою й страшнішою революцією, яка заповідає розпад держави. Положення є безнадійне. Правительство має добру волю, та воно неспосібне розв'язати питання недостачі поживи. Труднощі перевозу нівечать всі зусилля. На про-

вінці стоять безчисленні залізничі ваони на мертвих шинах. Та всюди недостача організаторської сили. Те саме що до вугля й дерева.

Літр молока, якого тільки в трудом можна в містах дістати, коштує від рубля до двох рублів. Число безробітних у Петрограді виносить 40.000 і заєдно побільшуєть ся. Мимо змагань воєнної партії й Ради робітників і салдатів усі відкидають думку офензиви й ніхто в цілій Росії не вірить, щоби можна було в сій війні побідити.

Настрій проти Англії є чим раз більший. Згаданий Швед сам бачив демонстрації, в часі котрих несено прапори з написами: „Геть із Англією!“

Керенський є чоловіком дуже популярним, але нині є зломаним і перепорядкованим. Недавно змілів на зборах підчас промови до народу. Нарід домагаєть ся хліба й мира.

Від революції захопили власть салдати й робітники. Салдати в почуттю своєї влади поробили ся справдішими малими (мільтарними) деспотами, які їздять залізницями даром: 110.000 робітників є без діла в Петрограді. Козаки стоять за правительство, тому вислало їх правительство тільки до Фінляндії 60.000. Та Росії бракує залізничної волі, сильного організатора—супроти того нова революція прийде скорше чи пізніше.

Селяне відмовляють ся доставити засоби поживи до міста, а поховали їх так, що навіть місцеві виділи не можуть їх сховків найти. Російський міністер фінансів Шінгарев заявив, що положення фінансове Росії є дуже тяжке. Підвищення жалованья салдатам збільшили видатки о пів мільярда. На залізниці треба видавати знов пів мільярда більше. Курс рубля впав під натиском союзників наслідком безчиности на фронті. Одинокий вихід—заклучення мира за всяку ціну.

За самостійність Грузії.

З Берна доносять: У Тифлісі відбув ся великий конгрес націонал-демократів Грузинів. Він порішив домагати ся від тимчасового правительства самостійности Грузії.

Пожар лісів і збіжжа в Росії.

Зі Штокгольму доносять: Від кількох тижнів підняли ся великі пожари лісів у Росії, які обхоплюють щораз більші області. В околиці Красноярська горять денно 200.000 арів дорогого ліса. В Аткарську зайняли ся від пожару са великі шпихліри, в яких згоріло багацько мільонів пудів збіжжа. В Сибірську згоріло після „Русского слова“ сіно вартости 80 мільонів марок.

Реформа в російській правописі.

Міністром освіти Мануйловичем видано приказ до начальників шкільних округів; щоби були зроблені, до початку слідуєчого шкільного року, такі зміни в правописі:

Викинути ять (ъ) і замінити її бук. „є“, викинути букву фігу (ѳ) і замінити її бук. „ф“.

Вісти з Росії й зі світа.

В кінці слів зовсім не уживати твердого знака (з), а також у складних словах і хіба тільки в середині слів лишають ся.

Викинути букву (і) та замінити її бук. „и“.

Приставки „из“, „воз“, „низ“, „раз“, „без“, і „чрез“ перед глухими шелестівками і перед „с“ писати через „с“ (расстояние, бесполезно).

В другому відмінку прикметників, дієприкметників і займенників писати „ого“ і „его“, а не „аго“, „яго“, як було раніше (доброго, сінего).

У першій, четвертій і шостій відмінках множини, жіночого й середнього роду, прикметників і займенників замість „ья“, „ія“ (доброья, какия) писати „ме“, „іе“ (доброме, какие).

П'яти „онь“ замість „онь“ в першій відмінку жіночого роду.

Теж в жіночій роді писати „одних“ замість „одных“. Замість „яя“ писати „эя“. Спрошують ся також правила що до переносу.

Австрія ставить пропозицію воюючим державам на виліну полонених.

Австрійська найвища команда воєнна доносить урядово з д. 23 червня:

„Воєнна управа від самого початку робила заходи, щоб уможливити передчасний поворот до дому тим полоненим, котрих фізичний стан виключає вже можливість ужиття їх до оружжя (інваліди).

Але ворожі нам правительства не віднесли ся зпочатку зовсім прихильно до наших заходів. Та послідовне і льоальне переведення заключених умов зі староні уповажнених властей Австро-Угорщини зуміло з часом викликати в тим гляді зміну; управи воєній ворожих держав зрозуміли, що матеріал людський для всіх воюючих держав має за велику вартість, щоб при висилці хорих та інвалідів до дому придержуватись засад, котрих надмірна строгість спротивляеть ся людяним та господарським цілям сеї акції.

Зміна положення та досвід, що довголітня неволя в полоні не лише душевно ломить людей, але також тягне за собою страшні фізичні наслідки, спонукали воєнну управу запропонувати російському, французькому та італійському правительствам виліну всіх тих полонених, котрі в певнім означенім речинці (срок) попали в полон та через кілька літ і місяців знаходять ся в полоні.“

Ворожі правительства поки що не сказали свого слова в тій справі, говорять ся даліше в заяві, тому австрійське правительтво радить своїм горожанам поки що вдержатись від подання прохань.

ЗМІНА КАБІНЕТУ В АВСТРІІ.

В Австрії наступила зміна кабінету Кляма Мартініца на урядничий кабінет під проводом Д-ра Зайдлера, професора віденського університету і вищої школи земельного хазайства.

ЗАБОРОНА ВИВОЗУ ПОЖИВИ З АМЕРИКИ.

З Вашингтону доносять: Вільзон видав заказ вивозу засобів поживи до неутральних держав, подаючи за причину підняття високих цін агентами, а в дійсності—для натиску неутральних.

НЕСПОКОІ В ІРЛЯНДІІ.

Підчас маніфестації прихильників „синфейн“, себто незалежності Ірляндії—як доносить бюро Рейтера—прийшло до розрухів. Вони напали на вербункове бюро. Вмішала ся поліція й військо, яке стріляло на людяність скорострілами. Одного чоловіка вбито, дванадцять ранено. О півночі розіграно демонстрацій багнетами.

НАУКА ПОЛЬСЬКОЮ МОВОЮ В ПОЗНАНЬЩИНІ.

Міністер просвіти видав розпорядок, що в Познаньщині буде відбувати ся наука релігії в польській мові для дітей польської народности.

НАСТРІЙ У ФРАНЦІІ ПРОТИ ОФЕНЗИВИ.

З Базеля доносять: У французьким парламента мусів воєнний міністер Painlevé на жаданне соціалістів дати заяву, якою дає запевнення салдатам, що вже не буде ніякої убійчої офензиви та що їх задачею буде тільки удержати становище, поки не наспіє американська поміч.

ЗАХІДНІ ДЕРЖАВИ НА КОНФЕРЕНЦІІ В ШТОКГОЛЬМІ.

Копенгагська „Політкен“ доносить, що англійські делегати в переїзді до Росії відбудуть конференцію зі скандинавським комітетом. Прибутте американських послів до Штокгольму викликало здивування. Два італійські соціалісти прибули до Штокгольму.

ВІЙНА.

(На основі звідомлень осередніх держав.)

На західнім фронті робили Англійці наступ під Арра, щоб захопити луку Лен, але мусіли уступити перед німецькими скорострілами. Французи втратили добрі позиції над Сеною, і проби здобути їх назад не довели до цілі. Загалом на фронтах панує спокій, коли би порівняти сі малі перепалки з давнішою великою офензивою на західнім і полудевім фронті. Це не вказує, що пальба артилерії припинила ся та союзники перестали думати про офензиву. З руху на англійських лініях можна пізнати, що вони плянують нові й свіжі наступи. Замітне це, що Французи найдальшу північну позицію уступили Англійцям. Взагалі зауважено, що Французи сильно втратили охоту до наступу й їх діяльність стала слабнути.

На східнім фронті російські війська під натиском правительства, англійських та французьких офіцерів і деяких провідників армії

підняли боротьбу артилерією, аероплянами й висилкою патрулів, та це тільки доривочно в Галичині та в Карпатах.

На італійським фронті через великі втрати Італійці стоять спокійно.

На македонським фронті поступають Болгари на лівім березі Струми волід за уступаючими Англійцями.

Після німецького звідомлення загальна сума затоплених торговельних кораблів виносить 8,638.300 тонн. Ця сума виносить 60% більше, ніж уся торговельна флотія Німеччини з вибухом війни. Крім цього втратили Англійці в воєнній флотії 157 кораблів, поємности 632.900 тонн, а всі союзники 255 кораблів поємности 892.465 тонн. Ся втрача рівняеть ся воєнній флотії Сполучених Держав на початку війни.

З таборового життя.

— Генеральна Старшина. 25. червня с. р. відбуло ся засідання зі слідуочим денним порядком:

1) біжучі справи, 2) тижневі звіти, 3) вільні внесення, 4) читання протоколів попередніх засідань.

Частину порушених справ Генеральна Старшина передала до Президії Народної Ради на обговорення. Частину, що близько торкала ся окремих організацій, після відповідних ухвал, передано в організацій, або відложено до слідуочого засідання, коли у Генеральній Старшині для рішення цих справ буде більше відомостей і фактичного матеріалу. До таких справ між иншим віднесена й послідня ухвала віча про необхідність мати для За-

помогового Комітету окремого референта.

Із инчих ухвал можна одмітити: 1) доручено т-шеві Т-му написати загальний звіт із діяльности таборових організацій за першу і другу чверть сього року, при чім ухвалено при потребі продовжити відпустку т. Т-му на дві неділі. 2) Подавати відповіді в часописі на прохання полонених.

Крім того подаєть ся до відому, що по неділям до обіду буде грати музика на таборовому пляцу.

Б. Ф-ко.

— Зібрання січового бараку V бл. 25. с. м. відбулось надзвичайне зібрання членів січового бараку, на

яким ухвалено виключити трьох товаришів членів бараку: К. Маршаленка, Т. Кристіча і І. Бабіча за те, що вони, будучи на сілській команді Sprachführer на роботі, втекли. Ці утікачі підривають становище других товаришів сього бараку, які знаходять ся на команді, а також тих, що думають ще поїхати на роботи.

За цими т.т. замічались і другі гріхи: нечесне поводження, а також не щире відношення до т-ва „Січ“ і до української справи.

Бараківий гурток.

— На потреби волинських шкіл. Комісія помічі для волинських шкіл, яку виділила з ребе Просвітної Громада ім. М. Драгоманова, зібрала до цього дня й відправляє на Волинь два ящики з слідуочими річами: в одіному ящику—551 книж. і 60 зошитів, в другому—33 книж. з сілського господарства, 220 зошитів, 12 дюжин олівців, 25 пляшечок чорнил, 4 коробки пер, 4 коробки крейди і окрема 4 книжки для т. Антона К—єнка.

Ціми річами Комісія прохає в першу чергу, згідно з ухвалою Просвітної Громади, розпорядить ся на задовольнення потреб школи ім. ведлярського табору, а що лишеть ся, віддати на инші українські школи на Волині.

Голова Комісії Ф. Кав-е.

Жертви.

На Український Національний Фонд.

Ком. Hübinger, № 10188.	м. ф.
т.т.: Г. Ла-р—1 м., Г. Че-й—1 м., С. Гу-й—1 м. Разом . . .	3 —
Ком. Oetzinger, № 1697,	
т. Г. Варо-н	— 20
Ком. Altenhunden, № 2269,	
від т.т.: Ми-ка—2 м., Ба-ва—50 ф., К. Ж.—50 ф., М. Ш.—50 ф., Ф. В.—50 ф., Г-ка—1 м. Разом	5 —
Ком. Feudingen, № 11545,	
т. О. Р-ко—50 ф., т. Т. Н-ля—5 м., т. Д. Т-ко—20 м. Разом	25 50
Ком. Edelsberg, № 3309	5 12
Ком. Zuckergausen, № 10870,	
т. І. Го-н	1 —
Від хорих в лазареті (2 бар.)	16 01
„ посла до Народної Ради	
т. Ом. Тер-го	20 —
Разом	75 83

На будову пам'ятника помер. тов.

Ком. Feudingen, № 11545,	
від т.т.: О. Р-ка—50 ф., Т. Н-ля—1 м., Д. Тка-ка—1 м. Разом	25 0

На січовий прапор.

Ком. Langenbieber, 11227, ...	1 —
-------------------------------------	-----

На часопис „Громадська Думка“.

Ком. Altwidertmus, № 663,	
від т. Т. Ва-ди	— 30

Т-вом стар. барак. ім. І. Мазени зібрано по блоках жертви на волинську школу імені ведлярського табору:

м. ф.	
Від II бльока здано т. Л-ко	6 20
„ III „ „ „ С-им	6 46
„ IV „ „ „ П-ом	18 —
„ V „ „ „ П-ом	16 05
„ VI „ „ „ К-ом	12 45
„ VII „ „ „ Н-ши	6 10
„ VIII „ „ „ Ч-им	13 90
„ IX „ „ „ О-ом	16 86
„ X „ „ „ Б-им	5 78
Дезінфекційний бар.	16 —
Клуб	8 38
Разом	126 18

Скарбником т-ва ім. І. Мазени зр-ним ці гроші здані скарбнику Генеральн. Старшини т. К-бі.

Листи з робітничих команд.

I.

Шановні товариші!

Щиро вам дякуємо за ваше старання. Ми від вас дістали часописі, із котрих бачимо, що ваша праця даремно не пропадає, а більше поширює ся. Нам видно, що в таборі відкрила ся „Народна Рада“ (парламент). Тільки дуже жаль, що не прийшло ся бачити й приймати участь в тих виборах, тому що кожному з нас треба знати й уміти, які порядки й як їх треба заводити в себе на Україні.

Ком. Klein Rohrheim. № 4371.

II.

Лист від команди № 1068.

Перш усього дякуємо т-во „Самостійна Україна“ за мандрівну бібліотеку. Ми одержали 12 книжок, котрі вже прочитали, відсилаємо Вам назад і просимо прислати нам ще книжок, бо ми бачим, що в книжці лежить багато духового матеріалу, що книжка, це—ключ до знання.

Нас є на цій команді 60 душ і всі ми діти одної нашої Славної Неньки України. Виписуємо всі часописі, які виходять в українських таборах і дуже цікаві знати все, що роблять наші брати на Україні.

Велика радість охоплює нас, коли унаємо із часописей, що наші вдома не сплять, і мило стає на душі, як згадаєш, що настало вже воскресення мертвих, що воскресмо й ми, великий 30. міліоновий народ, діти Славної України.

За ком. Gross-Rohrheim, № 1068,

сичовик Красний.

III.

До шановної Редакції та її співробітників.

Товариші нашої робітничої команди прочитали у Вашій шановній часописі „Громадська Думка“ про Національний Український Фонд, що дуже зворушило наші серця до цього великого святого діла. Всі ми

з великою охотою жертвуємо на наше святе національне діло 11 м. 30 фен.

Ком. Birstein, № 1960.

Переписка Редакції.

Ком. Aizen. Передплата одержана лашень на 1 місяць за „Громадську Думку“ й „Вістник С. В. У.“ (на 60 ф.). Календар вислаємо.

Ком. Ramsbeck, № 1251. Гроші (2 м.) одержані. Послаємо Вам: 1. Як одредити вагу живої худоби, 2. Що треба знати кождому Українцеві, 3. Церковний бік української справи, 4. Русь-Україна, а Московщина-Росія, 5. Українська народна словесність, 6. Введення в національну економію, 7. Святе письмо.

Ком. Blumberg. Послаємо Вам 10 карток накладною платою.

Ком. Hilgert. Книжки (на 40 ф.) Вам послаємо. Карти послали накладною платою, бо гроші не одержали.

Ком. № 10962, т. Во-ко. Гроші одержано. Карти послаємо.

Ком. Lenhausen, т. С. Па-да. Часописі і буквар послаємо.

Ком. Niederhilsbergheim, т. В. По-ан. Послаємо Вам 1 буквар за 30 ф., а про решту (30 ф.) повідомити, що зробіти.

Ком. Edelzell, № 11946. Послаємо Вам перевод накладною платою.

Ком. Allendorf, гурток „Правда“. Передплата на червень одержана (3 м.). З вашої команди було одержано 20. мал—6 м. і 22.—4 м. 10 ф. Жертви (1 м. 85 ф. на часописі і 1 м. 10 ф. на т-во „Сам. Укр.“ містимо в часописі).

Ком. Klestadt, № 1711. Передплата зроблена на 2 місяці за 60 ф., бо друге замовлення невідомо яке.

Ком. Hergschbaah, т. Ц.-ні (таб. Wortm). З огляду на те, що таборова школа закрита, перенесення до школи не можливе.

Ком. № 2610. Передплата скінчила ся. 1 м., що прислана за ащик, все пішла до командатури.

Ком. Weilmünster, № 1603. До Відня написано. 50 ф. на Воєнний фонд не було при листі.

Тов. Гайдук. Часописі Вам послаємо.

Ком. № 1068. Листа вашого від 10. червня одержали. Жертва на Український Національний Фонд ще не поступила. Коли поступить, то оголошимо в часописі.

Ком. № 864, гурток „Пора“. Прохання вашого подати не можемо, бо дуже загально написано. Указити, за які дні й скільки годян тих, що ви не одержували грошей, тоді тільки можна буде щось зробити, а також ваші прізвища й імена. Що до решти товаришів, то також треба подати факти.

Ком. Ernstedek, ком. Womeldorf, № 10873. Передплата одержана. Часописі слашимо.

Ком. Dexer, т. П. Ко-к. Гроші одержано. Книжки, карти й часописі на імя тов. Криж-го послаємо.

Українські картки.

Хто хоче мати дуже гарні кольорові (з фарби) картки-листівки українського художника А. Ждахи, спішіть з замовленнями в редакцію.

Це є малюнки з нотами до слідугочих історичних пісень: —

1. „Ой, не гаразд, запорожці, не гаразд вчинили“.
2. „Ой, у полі, ой, у полі тай у Баршполі“.
3. „У діброві чорна галка“.
4. „Засвістали козаченьки в поход з полуночі“.
5. „Стогне вітер вільний в полі“.
6. „Гей, не дивуйте, добрі люди!“.
7. „Ой, не світи, місяченьку“.
8. „Ой, запив козак, запив“.
9. „За Сибіром сонце сходить, хлопці не з'являйте“.
10. „Ой, не знав козак, ой, да не знав Супрун“.

Ціна: одна картка коштує 10 ф. серія (10 карт.) . . . 75 ф.

Командатурою дозволено ці картки посилати до дому.

Адреса редакції: Wetzlar. Unterrichts-Ausschuss. Lagerzeitung.

ОПОВІСТКА.

Від книгарні Видавничого т-ва ім. Б. Грінченка.

Товаришів, що звертають ся до нас із замовленнями на книжки, брошури й картки, просимо:

- 1) виписувати книжки з оповісток, що оголошують ся в „Громадській Думці“;
- 2) надіслати на замовлені книжки гроші, бо без грошей замовлень не виконуєть ся;
- 3) подавати завсіді точну адресу, а то: імя й прізвище, компанію, номер, назву й номер команди й пошту (латинськими буквами).

Гроші найкраще висилати через свого вартового на адресу:

Ukrainischer Unterrichts-Ausschuss Lagerzeitung K.-G.-L. Wetzlar.

Таборова книгарня

має слідугочі книжки, які можна виписувати на робітничі команди через редакцію:

	М.	Ф.
Календ. на 1917 р. (Памятк. книж.) С. В. У. в оправі.	1	30
Т. Шевченко. Кобзар 1 ч. в оправі	1	—
„ „ 2 ч. в оправі	1	—
М. Возняк. Наша рідна мова	—	5
„ „ Памяти Івана Франка	—	40
Краснов. Що тепер дієть ся в Росії?	—	5
Олександр. Скоропис. Значіння самостійної України для европ. рівноваги.	—	5
Іван Крип'якевич. Українське військо (з малюнками).	—	10
М. Лозинський. Галичина в житті України.	—	15
А. Полуботок. З минулого	—	5
„ „ Дідова казка	—	5
Видання полонен. Як одредити вагу живої худоби.	—	10
„ „ Т. Шевченкові в 102 р. його урод.	—	10
„ „ Мод. Менціському	—	5
Заклинський. Що треба знати кождому Українцеві? Світгляд І. Франка	—	5
Б. Лепкий. З історії української літератури	—	5
І. Шипманов. Роль України в болгарськ. відродженн.	—	10
Видання С. В. У. Українські колядки	—	5
Орест Кириленко. Українці в Америці	—	15
С. Томашівський. Церковний бік української справи.	—	5
Льонгін Цегельськ. Русь-Україна, а Московщ.-Росія.	—	30
Полглот Кунце. Русин-Україн. в Німеччині (розмов.).	—	50
М. Грешевськ. Як жив український народ (з малюнк.).	—	25
В. Гнатюк. Націон. відроджен. австро-угор. Україн.	—	20
Іп. Вочковський. Фінляндія та фінляндське питання.	—	30
Євген Левицький. Листи з Німеччини	—	20
Видання загально-української культурної ради. Слово о полку Ігореві	—	60
М. Богданович. Білоруське відродженн.	—	10
Онуфр. Солтис. Буквар для самоучки без оправи.	—	30
Богдан Лепкий. Чекає нас велика річ. з 10 образк.	—	20
Видання полон. Рахат. таб. Стінний календар	—	5
Пр. В. Антонович: Хмельнич. в повісті Г. Сенкев.	—	20
Географія України С. Рудниць. 1 ч. (з 66 малюнк. карт.	2	20
„ „ 2 ч. (з 48 малюнками)	2	50
Видання С.В.У. Чужинці про українську справу.	—	10
Володимир Гнатюк. Українська народна словесність.	—	30
Німецько-українська салдатська розмовна книга.	—	20
Календар полонених Українців у Фрайштадті „Розвага“ на 1916. і 1917.	1	—
В. Дорошенко. Українство в Росії з портретами.	—	50
М. Троцький. Литовці	—	10
Др. М. Лозинський. Михайло Павлик	—	10
Ю. Вархардт. Введення в національну економію	—	20
Твори Тараса Шевченка (повне) третє видання т. І.	3	—
„ „ т. II	3	—
Календарик на 1917 рік	—	20
О. Кобець. В Тарасову ніч	—	25
„ „ З великих днів	—	30
Карта всіх народів Росії на німецькій мові	—	5
В. Будановський. Як Москва нищила Україну	—	30
Видання С. В. У. Самостійна Україна	—	10
Календар на 1917 р. (Памят. книж.) С. В. У. без оправи	1	—
„ „ Т-ва „Просвіта“ без оправи	3	—
„ „ „Стрелецький“ У. С. С.	5	—
Український декламатор „Розвага“ уложив. О. Коваленко, видання 2, доповнене	4	50
Словар чужих слів. 12.000 слів чужого походження в українськ. мові. Зібрані З. Кузеля і М. Чайківський	3	30
О. Мицюк. Веремійовська буча. Оповід. з селян. життя.	—	25
К. Маркс і Ф. Енгельс. Комуністичний маніфест. Переклад В. Ковалі	—	30
С. Дікштейн. Хто з чого живе?	—	30
Вячеслав Вудановський. Гадяці постулати і Гетьман Виговський	—	40

Адреса редакції: Wetzlar. Unterrichts-Ausschuss. Lagerzeitung